

ŽELEZO

Potravina	Obsah Fe [mg.kg ⁻¹]
arašídny	23 - 46
banány	7
brambory rané	8
brambory zimní	11
brokolice	13
celer	6
cibule	5
cizrna	60
česnek	13
čočka	70 - 110
čokoláda hořká	24
čokoláda mléčná	23
droždí lisované	38
droždí sušené	175
fazole	50 - 100
fíky	26
hlávkový salát	11 - 15
hrách	45
hřiby sušené	690
chléb celozrnný	17
jablka	5
játra hovězí	84
játra kuřecí	67
játra telecí	100
játra vepřová	153
jogurt	0,5
kakao	80
maso hovězí hrudí	34
maso hovězí kýta	49
maso hovězí plec	37
maso hovězí roštěnec	32
maso hovězí svíčková	41
maso vepřové	16

maso jehněčí	19
maso kuřecí	18 - 32
maso králičí	16
maso krůtí	12
maso telecí	48
maso skopové	27
maso husí	24
mák	80 - 115
med	5
meruňky	7
mléko polotučné	0,5
mouka pšeničná	22
mrkev	10 - 20
olivky	33
ořechy kešu	50 - 67
ořechy lískové	35 - 45
ořechy piniové	30
ořechy vlašské	25
ovesné vločky	38
pažitka	86
pistácie	68
pohanka	38
pórek	75
proso	39
rajčata	5
rozinky	26
rybíz červený	10
rybíz černý	13
ryby mořské	10
ryby sladkovodní	6 - 11
rýže	8
slunečnicové semínko	67
sója	90 - 150
sýry	3,5 - 6,5
švestky	20
špenát	33

tvářoh	3,5
ústřice	60
vaječný bílek	2
vaječný žloutek	70
vejce slepičí	21

- [Železo v potravinách](#)
- [Metabolismus](#)
- [Nedostatek železa](#)
- [Doporučené dávkování](#)

Potraviny obsahující železo

Železo je nezbytnou součástí hemoglobinu, myoglobinu a dále celé řady enzymů a má pro lidský organismus nezastupitelný význam. Dostatečné množství železa je obsaženo v celé řadě potravin. Mezi potraviny obsahující železo patří zejména vnitřnosti, hovězí a jehněčí maso, mořské plody, listová zelenina a sušené ovoce. K potravinám s vysokým obsahem železa patří luštěniny, sušené houby a ořechy.

Mezi potraviny s nulovým obsahem železa patří destiláty, zakysané mléčné výrobky, smetana a většina rostlinných olejů. Velmi nízký obsah mají měkké sýry, nektarinky, grapefruity, kiwi, živočišné tuky nebo cukr.

Tabulka zobrazuje abecední seznam vybraných potravin bohatých na železo: →

Metabolismus železa

Metabolismus železa je poměrně složitý proces. Železo přijaté potravou je vlivem žaludečních šťáv převedeno do dvoumocné rozpustné formy ve formě sloučenin s kyselinami askorbovou, citronovou, mléčnou, asparagovou, glutamovou i dalšími. Vstřebávání probíhá v tenkém střevě, zejména v dvanáctníku. V krevním řečišti je železo oxidováno na trojmocnou formu (*ferroxidáza*) působením ceruloplasminu. Ceruloplasmin je bílkovina syntetizovaná v játrech.

Tělo dospělého člověka obsahuje přibližně 3 g železa, aktivní železo je z 67% vázáno v hemoglobinu a 4,5% v myoglobinu, přibližně 19% železa je jako zásobní (*depozitní*) uloženo ve feritinu. Feritin je zásobní bílkovina obsahující železo, která se nachází zejména v játrech, slezině, kostní dřeni a střevní sliznici. Malá část je jako transportní železo uložena v transferinu. Transferin je transportní bílkovina, která se podílí na transportu železa v organismu.

Nedostatek železa

Mezi potraviny snižující obsah železa v lidském těle patří zejména vláknina, nadměrná konzumace kávy, čaje a čokolády (*vysoký obsah polyfenolů*) a potraviny s vysokým obsahem šťavelanů nebo kyseliny fytové. Nedostatek železa v organismu, sideropenie, může také být způsoben užíváním některých léků, zejména léků na regulaci acidity žaludečního obsahu.

Nedostatek železa v lidském organismu způsobuje celou řadu onemocnění, zejména chudokrevnost - anémii. Anémie je charakterizovaná zejména poklesem hemoglobinu a počtu červených krvinek pod dolní hranici normy. Normální hladina hemoglobinu v krvi je 115 g/l u žen a 130 g/l u mužů.

Nedostatek železa v krvi nepříznivě působí také na hematokrit, což je poměr mezi objemem červených krvinek a celkovým objemem krve. Klinické příznaky nedostatku železa jsou únava, slabost, dechové a polykací potíže. Mezi další příznaky patří závratě, bolesti hlavy, otoky končetin a zrychlení tepu, barva kůže a sliznic je bledá. Při námaze dochází k bušení srdce a bolestem na hrudi.

Nedostatečný příjem železa z potravin často nahrazují multiminerální potravinové doplňky, ve kterých je železo přítomno jako doplněk stravy nejčastěji ve formě solí železa – sulfátu, glukonátu a fumarátu. Celková zásoba železa, ferritinemie, i jeho vstřebávání do lidského organismu, je podporováno dostatečným přísunem vitamínu C (*kyselina L-askorbová*).

Doporučené dávkování

Denní doporučená dávka (*DDD*) pro děti do věku 1 roku je 1 mg železa, pro děti do věku 3 let je *DDD* železa 0,77 mg, pro děti ve věku do 6 let se doporučuje 5 mg, pro děti do věku 10 let je denní doporučená dávka Fe 10 mg.

V adolescenci i dospělosti je denní doporučená dávka železa 18 mg. V těhotenství a při laktaci se doporučený příjem železa zvyšuje na 20 až 30 mg.